

پرسون کاهش جمعیت ایران را بررسی می کند؛

سیاست تشویقی فرزندآوری؛ مفید یا بدون نتیجه مطلوب؟!

«فرزند کمتر- زندگی بهتر» این تبلیغ را حتما به یاد دارید. به هر طرف که سر می چرخانیم می توانستیم آن را ببینیم. حال چند سالی است که همین تبلیغ با تغییراتی کوچک به « فرزند بیشتر- زندگی شادتر» تبدیل شده است. همزمانی این تبلیغ با شرایط اقتصادی کشورمان و عادت مردم به فرزند کمتر و در کل تغییرات در سیستم زندگی ایرانیان، سبب شده است نتواند همانند تبلیغ کاهش فرزندآوری، بتواند موفق و خاطره انگیز شود.

به گزارش سایت خبری پرسون، می گویند ایران در حال حاضر در وضعیت «پنجره جمعیتی» قرار دارد. به این معنا که فعلا جمعیت جوان بالایی دارد. اما آنچه متخصصین کشورمان را نگران ساخته است؛ نرخ زاد و ولد در سالهای گذشته بوده است. نرخ که بعد از سیاست موفقیت آمیز کاهش فرزندآوری، دیگر نتوانست سیاست افزایش فرزندآوری را به درستی رعایت کند و حال ترس اینکه کاهش جمعیت در ایران به وضعیت بحرانی برسد دغدغه چند ساله مسئولان مربوطه کشورمان شده است.

سال ۹۳ بود که رهبر معظم انقلاب در پی ابلاغ و سخنانی نگرانی خود را از کاهش جمعیت و همچنین کاهش جمعیت جوان کشور ابراز داشتند و از مسئولان خواستند که به جد به دنبال سیاست های فرزندآوری و افزایش نرخ مولید در کشور باشند.

جمعیت شناسان معتقدند که در ۳۰ سال آینده، ایران جزو ۴ کشور پیر جهان خواهد بود. آنها وضعیت پنجره جمعیتی حال حاضر ایران را فرصتی طلایی برای برون رفت از این بحران دانسته که تا دیر نشده باید کاستی های جمعیتی در ایران را جبران نمود.

بر اساس اعلام مرکز مطالعات راهبردی جمعیت کشور، نرخ باروری در کشور در سال ۹۹ به ۱.۶ و رشد جمعیت به ۰.۶ درصد کاهش پیدا کرده که کمترین میزان در طول تاریخ ایران است. در اسفند همان سال نمایندگان مجلس با اجرای آزمایشی طرح «جوانی و تعالی خانواده» به مدت هفت سال آنهم با شرط وشروطی، موافقت کردند. طرحی که سال ها در خانه ملت خاک خورده توانسته بود تصویب شود.

چهارشنبه بود که سعید نمکی وزیر بهداشت با ارسال نامه ای به معاون بهداشتی وزارت خانه مطبوعات، دستور تشکیل «ستاد صیانت از جمعیت» را داد. همانطور که از نام این ستاد برمی آید و همچنین از محتوای نامه نمکی به ریسی، باید اقدامات لازم در جهت برنامه ریزی های جمعیتی صورت گیرد.

در بخشی از این نامه آمده است: «با توجه به روند فزاینده کاهش نرخ باروری و تغییر در ساختار جمعیتی کشور، به دانشگاه ها و دانشکده های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی تاکید شده است که اقدامات لازم را برای برنامه ریزی جمعیتی انجام دهند. بر این اساس لازم است برای جلوگیری از این روند، کمیته ستادی صیانت از جمعیت با مشارکت معاونت های بهداشت و درمان وزارت بهداشت تشکیل شود. همچنین لازم است نظارت بر فرآیند تدوین برنامه عملیاتی جمعیتی دانشگاه ها تا ۳۰ اردیبهشت (روز ملی جمعیت) نهایی شود.» مسلما یکی از بزرگترین چالش در برابر چنین طرحی، هزینه های برنامه ها و اجرای طرح های تشویقی فرزندآوری می باشد.

*فردا دیر است

ساعد کاشفی، آسیب شناس اجتماعی در گفتگو با «سایت خبری پرسون» می گوید که «مسئله جمعیت مولفه مهم و تاثیرگذاری برای هر کشور می باشد. مخصوصا جمعیتی که در سنین کار و تولید قرار دارند برای جامعه ما می تواند نقش بسزایی داشته باشد. اما این را باید در نظر داشته باشیم که به صرف تغییر شعارها، مردم نمی توانند رویه ای که دهه ها با آن خو گرفتند را تغییر دهند.»

وی در ادامه به شرایط اقتصادی کشورمان اشاره و می افزاید: شرایط اقتصادی موثر است اما بیشتر از اینکه به شرایط اقتصادی ربط داشته باشد به فرهنگ و عادت مردم مربوط است. در گذشته بسیاری از خانواده ها، فرزندان شان را منبع درآمد خانواده و نیز جزو دارایی هایشان به حساب می آوردند. در حالیکه امروزه به دلیل افزایش زندگی شهرنشینی و مصرف کنندگی، سبب شده است خانواده ها با یک یا دو فرزند قانع باشند.

باید اعتبار و برنامه ریزی دقیقی برای جامعه آینده ایران، صورت گیرد. اگر به سرعت به دنبال شرایط تشویقی و افزایش جمعیت نباشیم؛ ممکن به جایی برسیم که با تشویق و اعمال هزاران شرایط مساعد به خانواده ها، آنها راضی به افزایش فرزند نباشند و این یک فاجعه برای ایران می شود.

این استاد دانشگاه؛ مدت زمانی که فرزندان باید به تحصیل پرداخته را یادآوری می کند و ادامه می دهد که بعد از دوران تحصیل که هزینه گزافی هم بر دوش خانواده باقی می گذارد، فرزند باید دنبال کار باشد و سپس ازدواج کند که آنهم مخارج ازدواج و مسکن و ... را به دنبال دارد. می بینیم که فرزند سودآوری برای خانواده نداشته و این میزان هزینه با شرایط اقتصادی فعلی کشور، برای خانواده ها امکانپذیر نیست.

کاشفی راه حل برای برون رفت از سیاست کاهش فرزندآوری در ایران را زمان و استفاده درست از سیاست های تشویقی دانسته و می گوید: باید اعتبار و برنامه ریزی دقیقی برای جامعه آینده ایران، صورت گیرد. اگر به سرعت به دنبال شرایط تشویقی و افزایش جمعیت نباشیم؛ ممکن به جایی برسیم که با

تشویق و اعمال هزاران شرایط مساعد به خانواده ها، آنها را ضی به افزایش فرزند نباشند و این یک فاجعه برای ایران می شود.

به نظر می رسد اگر سیاست های تشویقی مناسب در زمان مناسب برای رشد فرزندآوری و در ادامه کنترل زاد و ولد در ایران پیاده سازی و انجام نشود، در موقعیت کنونی که کرونا هم جمعیت قابل توجهی را از ما گرفته است؛ دچار بحران می شویم. اما اینکه به صرف شعار و تبلیغات رنگارنگ چه چیزی می تواند مردم را به سمت فرزندآوری ترغیب کند، برای مسئولین چالش جدی ای می تواند باشد. مسلمان مسکن، درآمد ثابت، کار، بیمه های پشتیبان و هزینه های تحصیل و ازدواج بخشی از هزینه هایی است که همه خانواده ها با آن دست و پنجه نرم می کنند. از این رو دولتمردان باید زودتر آستین ها را بالا زده و از بحرانی جدی جلوگیری کنند.